O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"
Ilmiy ishlar va innovatsiyalar
bo'yicha prorektor, dotsent
_____ A.Rasulov
"___" _____ 2024-yil

10.00.11. – TIL NAZARIYASI. AMALIY VA KOMPYUTER LINGVISTIKASI

ixtisosligi bo'yicha tayanch doktoranturaga kiruvchilar uchun mutaxassislik fanlaridan kirish imtihoni

DASTURI

Namangan – 2024

Tuzuvchi: PhD. U.Qo'ziyev

Taqrizchi: f.f.d. N.Uluqov

PhD. H.Solixo'jayeva

Dastur Namangan davlat universiteti o'zbek tili va adabiyoti kafedrasining 2024-yil 23-sentabrdagi _____- sonli yig'ilishida muhokamadan o'tgan va tasdiqqa tavsiya etilgan .

O'zbek tili va adabiyoti kafedrasi mudiri _____ **U.Y.Qo'ziyev**

Kelishildi:
Ilmiy tadqiqot va ilmiy pedagogik kadrlar tayyorlash bo'limi boshlig'i: **O.N.Imomov**

Kirish

Ushbu dastur 10.00.11 – Til nazariyasi. Amaliy va kompyuter lingvistikasi ixtisosligi bo'yicha tayanch doktoranturaga kiruvchi talabgorlar uchun mo'ljallangan bo'lib, oliy ta'limning Davlat ta'lim standartlari talablari asosida tuzilgan.

Dastur 70230100 (5A120100) – Lingvistika (o'zbek tili) magistrlik mutaxassisligida o'qitiladigan asosiy fanlar: Nazariy tilshunoslik masalalri, Psixolingvistika, Lingvokulturologiya, Areal lingvistika, Matn lingvistikasi bo'limlarini o'z ichiga oladi. Shuningdek, ushbu dastur o'zbek tilining tarkibiy qismidan olingan mavzular bo'yicha talabalarning bilim va ko'nikmasini aniqlash vazifasini ko'zda tutadi. Dastur 60230100 (5120101) – Filologiya va tillarni o'qitish (o'zbek tili), 70230100 – Lingvistika (o'zbek tili) ixtisosligining Davlat ta'lim standartiga asoslangan holda mutaxassis egallashi zarur bo'lgan fanlarning amaldagi namunaviy dasturlari asosida tuzilgan.

Dasturning maqsadi va vazifalari:

1.1. Dasturning maqsadi. Hozirgi kunda til nazariyasi bo'yicha ilmiy tadqiqot olib bormoqchi bo'lgan mutaxassislar uchun amaliy tilshunoslik, matn tilshunosligi, o'zbek tili leksikologiyasi, sistem tilshunoslik asoslari, sintaktik nazariyalar, morfemik va morfologik nazariyalar, leksikani tizim sifatida o'rganish, o'zbek tili tarixi va bugungi taraqqiyotini chuqur bilish muhim sanaladi.

Lingvomadaniyatshunoslik, matn tilshunosligi, nazariy tilshunoslik masalalari, psixolingvistika, pragmalingvistika kabi fanlarda lingvistik nazariyalar, morfemik va morfologik nazariyalar, leksikani tizim sifatida o'rganishda tilning belgilar tizimi ekanligi, uning ichki tuzilishi, tilning vazifalari o'zbek tilining tarixiy taraqqiyoti va takomili, uning millat ruhiyati va madaniyatini aks ettirishdagi ahamiyati keng yoritiladi.

Dasturning vazifasi – amaliy tilshunoslik sohalarini o'rgatish, til siyosatini anglash, lisoniy kompetensiya, til shaxsi, nutqning psixik va madaniy belgilari haqida tushuncha hosil qilish, kitobiy uslublarni milliylashtirish, nutq boyligi va til boyligi masalalari lug'atchilik va uning tarixi, kelajagi haqida, tilga munosabat masalalari, yozuv va uning taraqqiyoti kabi masalalarni yoritishdan iborat.

Asosiy qism.

MUTAXASSISLIK FANLARI BO'YICHA TALABGORLAR BILIMIGA QO'YILADIGAN TALABLAR UCHUN ASOS BO'LGAN FANLAR VA MAVZULAR

1. Nazariy tilshunoslik masalalari.

Tilshunoslikning tabiati va predmeti. Til va jamiyat. Til va tafakkur. Tilshunoslikda tutash sohalar. Til va nutq antinomiyasi. Tilning belgili va belgisiz xususiyatlari. Lingvosemiotika. Tilshunoslik va semiotika.

Til strukturasi va tizimi. Til tizimining ochiq va yashirinligi. Tilning asosiy va oraliq sathlari. Tilning morfologik sathi. Sintaktik sath. Tilning leksik-semantik sathi.

Til strukturasi nazariyasi. Izomorfizm nazariyasi. Sathlar ierarxiyasi nazariyasi. Til va mantiqiy tafakkur. Til va so'zlashuvchining ruhiy faoliyat. Til va informatsiya uzatish.

Lisoniy birliklarning mazmuniy tomoni. Til va jamiyat antinomiyasi. Til va tarix. So'z o'zlashtirish. CHatishish (integratsiya). Aralash tillar. Til taraqqiyotining ichki va tashqi qonunlari.

Bilish usullari va tilshshunoslik metodlari. Dialektik metod. Filologik metodning o'ziga xos jihatlari. Lingvistik modellantishi va uning turlari.

Tavsifiy metod. Komponent tahlil metodi. Matniy tahlil metodi. Sotsiologik metod. Logik-psixologik metod. Artikulyatsion-akustik metod. Sathlararo interpretatsiya, distributiv metod.

Lisoniy shaxs.

2. Pragmalingvistika.

Pragmalingvistika fanining predmeti, uni o'rganishning nazariy-metodologik asoslari, manbalari va ahamiyati. Pragmalingvistika fanining predmeti va tadqiqot ob'ekti. Axborot uzatish va qabul qilish. Kommunikativ harakatlar.Kommunikativ-pragmatik yo'nalishning shakllanishi . Tilning ichki shakli. Til va nutq dixotomiyasi. Lisoniy muloqot maqsadi. Lisoniy tizim vazifalari. Pragmalingvistik tahlil. Assimilyatsiya (uyg'unlashish, singib ketish) va akkommoditatsiya (muvofiqlashish) tamoyillari. Pragmalingvistik tadqiqot. Pragmalingvistika tilshunoslikning mustaqil sohasi sifatida. Pragmalingvistikaning metodologik negizi. Pragmalingvistikaning predmeti. Lingvopragmatika. Lingvistik tahlilning asosiy g'oyasi. Nutqiy akt nazariyasi va kommunikativ maqsadning ifodalanishi. Nutqiy harakatlar. J.Ostin fikrlari. J.Syorlning qarashlari. Intensional tahlil. Nutqiy akt mazmuni lisoniy va nolisoniy xususiyatlar umumlashmasidan iboratligi. Nutqiy akt nazariyasining pragmalingvistik ta'limotda tutgan o'rni. D.Frank "Pragmatikaning yetti aybi" ma'ruzasi. Muloqot birliklar. Lisoniy tahlil. Propozitiv va illokutiv ma'no.

Bilvosita nutqiy akt yoki semantika va pragmatika munosabati. Nutqiy muloqot matnining kognitiv xususiyati. Relevantlik hodisasi. Deyksis va nutqiy muloqot matni. Muloqot sistemasi va uning xususiyatlari haqida. Diskurs va uning xususiyatlari. Matn. Matnning lisoniy-nutqiy sistema ekanligi.

Nutqda vaziyat omili. Nutqda shaxs omili. Matn va uslub.

3. Lingvomadaniyatshunoslik

Paradigma tushunchasi va uning tilshunoslikdagi ahamiyati. Madaniyat va uning o'rganilishi. Lingvomadaniyatshunoslik tarixi va nazariy asoslari. Lingvomadaniyatshunoslikning tadqiqot metodlari va vazifalari. Lingvomadaniyatshunoslikning asosiy tushunchaviy-terminologik apparati. Til va madaniyat munosabatlari. Lingvomadaniy birliklarning tahlili. Lingvomadaniy birliklarning tahlili. Madaniyat va inson. Madaniyat va sivilizatsiya. Metaforalarning madaniyatdagi roli. Turli lingvomadaniyatlardagi o'xshatish va ramzlarning qiyosiy tahlili. Lakuna va frazeologizmlarning turlari. Lingvomadaniyatshunoslik maktablari

4. Psixolingvistika

Psixolingvistikaning obyekti va predmeti. Psixolingvistikaning o'ziga xos xususiyatlari: inson omili, vaziyat omili, eksperiment tamoyili. Tushunchaviy-terminologik apparati. Psixolingvistika psixologik fan sifatida. Psixolingvistika va tilshunoslik. Individ va kommunikatsiya. Psixolingvistikaning boshqa fanlar bilan o'zaro bog'liqligi.

Psixolingvistikaning psixologik va lingvistik manbalari. Dastlabki psixolingvistik g'oyalar. Inson kommunikatsiyasiga lingvistikadan yondashish. Inson kommunikatsiyasiga psixologiyadan yondashish. Tilni o'zlashtirish (nutq ontogenezi) haqidagi qarashlar. Til qobiliyati. Til bilimi va tilni qo'llash o'rtasidagi aloqa. Bolalar nutqining o'ziga xos xususiyatlari. "Nutqiy faoliyat" tushunchasi. Nutqiy faoliyatning tuzilishi. Nutqiy faoliyatning psixologik mexanizmi. Nutqiy faoliyat turlari. Verbal va noverbal tafakkur. Nutqiy faoliyatning predmetlik (psixologik) mohiyati. Nutqiy faoliyatda til va nutqning funktsiyalari.

Nutq yaratilishining psixolingvistik talqini. Matnni qabul qilish (matnni tushunish). Mantni lingvistik mohiyati ochishda til vositalarining o'rni. Matnning psixolingvistik tahlilida individning til va tafakkur faoliyatining o'rni.

Eksperiment metodlar. Eksperiment turlari.

Nutq patologiyasi va uning psixolingvistik usullar asosida o'rganilishi.

Til va madaniyat. So'zning milliy-madaniy xususiyatlari. Noverbal nutqning milliy-madaniy xususiyatlari. Lakunalar.

5. Matn tilshunosligi

Matn tilshunosligi fanining yuzaga kelishi. Matn muammosi. Matn va uning maqomini belgilash. Matn eng asosiy kommunikativ birlik sifatida. Matnning yondosh hodisalarga munosabati.

O'zbek tilshunosligida matn tadqiqi.O'zbek tilshunosligiga matn nazariyasining olib kirilishi.

Matnning lingvistik tavsifi. Matnning tarkibiy qismlari.

Matnning tarkibiy qismlarini bog'lovchi vositalar. Ohang. Matn birliklarining o'zaro munosabatlari. Matnning kategorial belgilari. Matn tipologiyasi.Matn tiplari. Matn va uslub. Rasmiy matn va uning lingvisti tahlili. Ilmiy matn va uning lingvistik tahlili. Ilmiy uslub. Publitsistik matn va uning lingvistik tahlili.Publitsistik matn

6. Areal lingvistika

Fanning kelib chiqish tarixi va nazariy mashg'ulotlari mazmuni. Areal lingvistika haqida umumiy ma'lumot. Areal lingvistikaning shakllanishi va uning o'rganilish tarixi. Fanning asosiy muammolari hamda hozirgi holati. Uning o'zbek tili va adabiyotida tutgan o'rni.

Areal tilshunoslikning o'rganilish tarixi va asosiy tushunchalari. Sheva, lahja va tilning lingvistik va geografik tarqalish omillari. O'zbek tili areal lingvistikasining shakllanishi. Areal lingvistikaning metodologik va metodik asoslari xususida. Areal tilshunoslikda sheva, lahja va tilning hududiy tarqalishi. Izoglos Sheva lahja va tillarning hududiy tarqalishini ekspeditsiya tashkil etish yo'li bilan o'rganish.

Tarixiy, tasviriy, qiyosiy tadqiqotlar metodikasi.

Sheva, lahja va til(lar) taraqqiyotining hududiy, ijtimoiy munosabatlar va ularning hududiy kengayishi.Atlas xaritalar. Ikki til o'tish zonalarida dialektal sintaksis masalalari. Dialektal sintaksisda so'z birikmasi va gaplardagi o'ziga xosliklar.

7. Maxsus fanlarni o'qitish metodikasi

Til o'qitish va til o'qitish malakasining o'zaro munosabatlaridagi konsepsiyalar. Ilmiy-tadqiqiy konsepsiya

Nazariy-falsafiy konsepsiya. Konsepsiya. Qadriyatlarga asoslangan konsepsiya. Badiiy mahorat konsensiyasi.

Til o'qitish metodlarining tanqidiy tahlili. Til o'qitish metodlarining qisqacha tarixi va bugungi kundagi yondashuvlar.

Postmetod yondashuv. O'rganish imkoniyatlari va strategiyalari.

Darsda o'rganish imkoniyatlari. Dars modellari.

Dars kuzatish turlari

Standart. Til ta'limi standartlari.

Ona tili ta'limiga kommunikativ yondashuv. Til o'rganish imkoniyatlari. Xalqaro baholash dasturlari.

Talabgorlar uchun tavsiya etilgan umumiy savollar

1. Tilshunoslikning tabiati va predmeti.
2. Til va jamiyat.
3. Til va tafakkur.
4. Tilshunoslikda tutash sohalar.
5. Til va nutq antinomiyasi.
6. Tilning belgili va belgisiz xususiyatlari.
7. Lingvosemiotika.
8. Til strukturasi va tizimi.
9. Til tizimining ochiq va yashirinligi.
10. Tilning asosiy va oraliq sathlari.
11. Tilning morfologik sathi.
12. Sintaktik sath.
13. Tilning leksik-semantik sathi.
14. Til strukturasi nazariyasi.
15. Izomorfizm nazariyasi.
16. Sathlar ierarxiyasi nazariyasi.
17. Til va mantiqiy tafakkur.
18. Til va so'zlashuvchining ruhiy faoliyat.
19. Til va informatsiya uzatish.
20. Lisoniy birliklarning mazmuniy tomoni.
21. So'z o'zlashtirish.
22. CHatishish (integratsiya).
23. Aralash tillar.
24. Til taraqqiyotining ichki va tashqi qonunlari.
25. Bilish usullari va tilshshunoslik metodlari.
26. Dialektik metod.
27. Filologik metodning o'ziga xos jihatlari.
28. Lingvistik modellashtirish va uning turlari.
29. Tavsifiy metod.
30. Komponent tahlil metodi.
31. Matniy tahlil metodi.
32. Sotsiologik metod.
33. Logik-psixologik metod.
34. Artikulyatsion-akustik metod.
35. Sathlararo interpretatsiya
36. Distributiv metod.
37. Paradigma tushunchasi va uning tilshunoslikdagi ahamiyati.
38. Madaniyat va uning o'rganilishi.
39. Lingvomadaniyatshunoslik tarixi va nazariy asoslari.
40. Lingvomadaniyatshunoslikning tadqiqot metodlari va vazifalari.
41. Lingvomadaniyatshunoslikning asosiy tushunchaviy-terminologik apparati.
42. Madaniyat va inson.
43. Madaniyat va sivilizatsiya.
44. Metaforalarning madaniyatdagi roli.
45. Turli lingvomadaniyatlardagi o'xshatish va ramzlarning qiyosiy tahlili.
46. Lakuna va frazeologizmlarning turlari.
47. Lingvomadaniyatshunoslik maktablari.
48. Lisoniy shaxs.
49. Pragmalingvistika fanining predmeti, uni o'rganishning nazariy-metodologik asoslari
50. Axborot uzatish va qabul qilish. Kommunikativ harakatlar.
51. Kommunikativ- pragmatik yo'nalishning shakllanishi.
52. Tilning ichki shakli.
53. Til va nutq dixotomiyasi.
54. Lisoniy muloqot maqsadi. Lisoniy tizim vazifalari.
55. Pragmalingvistik tahlil.
56. Assimilyatsiya (uyg'unlashish, singib ketish) va akkommoditatsiya (muvofiqlashish) tamoyillari.
57. Pragmalingvistikaning metodologik negizi.
58. Nutqiy akt nazariyasi va kommunikativ maqsadning ifodalanishi.
59. Intensional tahlil (pragmalingvistika).
60. Relevantlik hodisasi.
61. Deyksis va nutqiy muloqot matni.
62. Diskurs va uning xususiyatlari.
63. Matn. Matnning lisoniy-nutqiy sistema ekanligi.
64. Nutqda vaziyat omili.
65. Nutqda shaxs omili.
66. Psixolingvistikaning obyekti va predmeti.
67. Psixolingvistikaning o'ziga xos xususiyatlari: inson omili, vaziyat omili, eksperiment tamoyili.
68. Individ va kommunikatsiya.
69. Psixolingvistikaning boshqa fanlar bilan o'zaro bog'liqligi.
70. Psixolingvistikaning psixologik va lingvistik manbalari.
71. Dastlabki psixolingvistik g'oyalar. V.Fon Gumboldning antinomiyasi.
72. "Yosh grammatikachilar" nazariyasi: individual psixologiya.
73. CHarlz Osgudning kommunikatsiya modeli.
74. Inson kommunikatsiyasiga lingvistikadan yondashish.
75. Inson kommunikatsiyasiga psixologiyadan yondashish.
76. Inson kommunikatsiyasiga informatsiya nazariyasidan yondashish.
77. Inson kommunikatsiyasining sxemasi.
78. Bixeviorizm, neobixeviorizm.
79. Stimul (S) va reaksiya (R). Assotsiativ munosabatlar.
80. Noam Xomskiyning transformatsion-generativ grammatikasi.
81. J. Millerning kommunikatsiya modeli.
82. Tilni o'zlashtirish (nutq ontogenezi) haqidagi qarashlar.
83. Til bilimi va tilni qo'llash o'rtasidagi aloqa.
84. Bolalar nutqining o'ziga xos xususiyatlari.
85. Nutqiy faoliyatning tuzilishi.
86. Nutqiy faoliyatning psixologik mexanizmi.
87. Verbal va noverbal tafakkur.
88. Nutq yaratilishining psixolingvistik talqini.
89. Nuqiy faoliyatning yetakchi va yordamchi turlari.
90. L.S.Vigotskiy modeli.
91. A.R.Luriya modeli.
92. Nutqning yaratilishidagi uch bosqich.
93. A.A. Leontyev modeli.
94. Matnni qabul qilish (matnni tushunish).

95. Eksperimental metodlar. Eksperiment turlari. Fonetika, semantika doirasidagi eksperimental ishlar.
96. Assotsiativ ekperiment va uning turlari.
97. Gap va matnning eksperimental tadqiqi.
98. Nutq patologiyasi va uning psixolingvistik usullar asosida o'rganilishi.
99. Afaziya va uning turlari.
100. Nutqning fiziologik markazlari. Brok markazi. Vernike zonasi.
101. Bilingvizm va uning turlari. Chet tili o'rganishdagi xatoliklar.
102. Matn tilshunosligi fanining yuzaga kelishi.
103. Matn eng asosiy kommunikativ birlik sifatida.
104. Matnning yondosh hodisalarga munosabati.
105. Matn alohida tadqiq birligi sifatida.
106. Fonema – leksema – morfema – gap – matn iyerarxiyasi haqida.
107. Til va nutq dixotomiyasida matn.
108. Chex tilshunosligida matn lingvistikasi muammolari.
109. Rus tilshunosligida matn lingvistikasi fanining paydo bo'lishi.
110. O'zbek tilshunosligida matn tadqiqi.
111. Matnning lingvistik tavsifi.
112. Matnning tarkibiy qismlari.
113. Supersintaktik birliklar va matn
114. Period va matn
115. Matn va abzas.
116. Matnning tarkibiy qismlarini bog'lovchi vositalar.
117. Ohang.
118. Xiazmatik konstruktsiyalar yordamida birikish
119. Matn birliklarining o'zaro munosabatlari.
120. Ichki sintagmatik munosabatlar
121. Tashqi sintagmatik munosabatlar
122. Semantik-mantiqiy paradigmatik munosabat
123. Grammatik paradigma masalasi.
124. Matnda gorizontal va vertikal munosabatlar.
125. Matnning kategorial belgilari.
126. Matn tipologiyasi.
127. Matn va uslub.
128. Rasmiy matn va uning lingvisti tahlili.
129. Ilmiy matn va uning lingvistik tahlili.
130. Publitsistik matn va uning lingvistik tahlili.
131. Areal lingvistikaning shakllanishi va uning o'rganilish tarixi.
132. Izoglos
133. Sheva, lahja va tilning lingvistik va geografik tarqalish omillari
134. O'zbek tili areal lingvistikasining shakllanishi.
135. A.Navoiy va Z.M.Bobur asarlarida areal lingvistika.
136. G.Vamberi va rus olimlarining asarlarida areal lingvistika.
137. Areal lingvistikaning metodologik va metodik asoslari
138. Vibratsion zonalar
139. Areal lingvistikada tarixiy, tasviriy, qiyosiy metodlar.
140. Areal lingvistikaning etnolingvistika, etnografiya, sotsiolingvistika va tipologiya bilan bog'liqligi.
141. Ikki til o'tish zonalarida dialektal sintaksis masalalari.

Talabgorlarning yozma ishlarni baholash mezonlari

10.00.11 – Til nazariyasi. Amaliy va kompyuter lingvistikasi ixtisosligi bo'yicha tayanch doktoranturaga kirish sinovi mazkur dastur asosida tuzilgan variant savollariga yozma ish shakilda o'tkaziladi.

Talabgorlar uchun taqdim etiladigan yozshma ish variantlari **4 ta savoldan** iborat bo'lib, har bir savolga berilgan javoblar **"0" baldan "25" balgacha** baholanadi. Yozma ish sinovida talabgorlar uchun har bir savolga berilgan ballar yig'indisi asosida, jami **100,0 ball to'plash** imkoniyati beriladi.

Yozshma ish variantidagi har bir savolga taqdim etilgan javoblar quyidagi mezonlar asosida baholanadi:

1. Savolning mazmuni hozirgi zamon jamiyat va inson taraqqiyoti, fandagi yangiliklar va ilmiy manbalar bilan bog'liq holda aniq yoritilgan, mazmun-mohiyati to'liq ochib berilgan, javoblarda mantiqan yaxlitlikka erishilgan, umumiy xulosalar chiqarilgan hamda imlo va stilistik xatolarga yo'l qo'yilmagan bo'lsa – **22–25 ball.**

2. Savolning mazmuni hozirgi zamon jamiyat taraqqiyoti, fandagi yangiliklar va ilmiy manbalar bilan bog'liq holda aniq yoritilgan, mazmun-mohiyati to'liq ochib berilgan hamda imlo va stilistik xatolarga yo'l qo'yilmagan bo'lsa – **18–21 ball.**

3. Savolning mazmuni hozirgi zamon ijtimoiy taraqqiyot, fandagi yangiliklar va ilmiy manbalar bilan bog'liq holda aniq yoritilgan, mazmun-mohiyati to'liq ochib berilmagan, ayrim noaniqliklarga yo'l qo'yilgan hamda imlo va stilistik xatolarga yo'l qo'yilmagan bo'lsa– **14–17 ball.**

4. Savolning mazmuni hozirgi zamon fan va jamiyat taraqqiyoti, fandagi yangiliklar va ilmiy manbalar bilan bog'lanmagan, mazmun-mohiyati ochib berilmagan, ilmiy noaniqlik va xatoliklarga hamda imlo va stilistik xatolarga yo'l qo'yilgan bo'lsa – **7–13 ball.**

5. Savolning mazmun-mohiyati ochib berilmagan, fikrlar noaniq, keltirilgan ma'lumotlarda xatoliklar mavjud bo'lsa, hamda imlo va stilistik xatoliklarlarga yo'l qo'yilgan bo'lsa – **0–6 ball.**

Tavsiya etilgan asosiy adabiyotlar ro'yxati:

1. Ashirboyev S. O'zbek dialektologiyasi. – Toshkent: 2013.
2. Abduazizov A. Tilshunoslik nazariyasiga kirish. – Toshkent: SHarq, 2010. – 176 bet.
3. Jamolxonov H. Hozirgi o'zbek adabiy tili.-Toshkent: O'qituvchi.2008.-1-kitob.
4. Mahmudov N., Nurmonov A. O'zbek tilining nazariy grammatikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 1995. – 232 bet.

5. Mahmudov N. Til. – Toshkent: Yozuvchi, 1998. – 40 bet.
6. Mirtojiyev M., Mahmudov N. Til va madaniyat. – Toshkent: O'zbekiston, 1992. – 110 bet.
7. Nematov X., Bozorov O. Til va nutq. –Toshkent: O'qituvchi, 1993. –32 bet.
8. Nurmonov A., Mahmudov N. va boshqalar. O'zbek tilining mazmuniy sintaksisi. – Toshkent: Fan, 1992. – 292 bet.
9. Nurmonov A. Lingvistik belgi nazariyasi.–Toshkent: Fan, 2008. –48 bet
10. Nurmonov.A., Iskandarova Sh. Tilshunoslik nazariyasi.-Toshkent: Fan.2008.-176 bet.
11. Nurmonov A. Tanlangan asarlar 3 jildlik. – Toshkent, Akademnashr, 2012.
12. Sayfullayeva R. Hozirgi o'zbek adabiy tili. Toshkent: O'qituvchi, 2009.
13. Safarov SH. Pragmalingvistika.Toshkent: Fan.2008.
14. Turniyozov N.Q. O'zbek tili derivatsion sintaksisiga kirish. – Samarqand, 1990. – 60 bet.
15. Tursunov U., Rahmatullayev SH., Muxtorov J. Hozirgi o'zbek adabiy tili. – Toshkent: O'zbekiston. 1992. – 392 b.
16. Shoabdurahmonov SH va boshqalar. Hozirgi zamon o'zbek adabiy tili. – Toshkent. O'qituvchi, 1980. – 447 b.
17. Hojiyev A. Tilshunoslik terminlarining izohli lug'ati. – Toshkent: O'zbekiston Milliy ensiklopediyasi, 2002. – 166 bet.
18. Saidova M., Qo'ziyev U. Lingvokulturologiya. Uslubiy qo'llanma – Namangan, 2017.
19. To'xliyev V. Maxsus fanlarni o'qitish metodikasi. –Toshkent. 2008.
20. Creativity in language teaching: Perspectives from Research and Practice. Rodnev .tones and .lack (Richards (Lds). New York. Routledge. 2015.
21. To'ychiboev B., Hasanov B. O'zbek dialektologiyasi. -Toshkent: Abdulla Qodiriy nomidagi xalq merosi nashriyoti, 2004.
22. Enazarov T.J., Karimjonova V.A., Enazarova M.S., Mahmadiyev Sh.S., Rixsiyeva K.G'. O'zbek shevashunosligi. –Toshkent: Universitet, 2012.
23. Белянин В.П. Психолингвистика. Учебное пособие. – М.: Флинта, 2008.
24. Usmanova Sh. "Psixolingvistika" fanidan ma'ruza kurslari. -Toshkent: Universitet, 2014.
25. Xolmanova Z. va boshqalar. Psixolingvistika. Toshkent, 2019.
26. Маслова А. Прагмалингвистика. Учебное пособие. –М.: Флинта, Наука, 2010.
27. Хакимов М. Прагмалингвистика асослари. –Фаргона, 2020.

Internet adabiyotlari:

1.www.ziyonet.uz
2.www.books.ru
4.www.edu.uz
5.www.istedod.uz

23. Белянин В.П. Психолингвистика. Учебное пособие. – М.: Флинта, 2008.
24. Usmanova Sh. "Psixolingvistika" fanidan ma'ruza kurslari. -Toshkent: Universitet, 2014.
25. Xolmanova Z. va boshqalar. Psixolingvistika. Toshkent, 2019.
26. Маслова А. Прагмалингвистика. Учебное пособие. –М.: Флинта, Наука, 2010.
27. Хакимов М. Прагмалингвистика асослари. –Фаргона, 2020.

Internet adabiyotlari:

1.www.ziyonet.uz
2.www.books.ru
4.www.edu.uz
5.www.istedod.uz